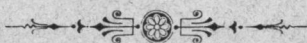

Leto XI.

Številka 5.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorna urednika:

Dr. Makso Pirc in dr. Viktor Supan.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“

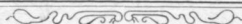
1895.

VSEBINA.

1. <i>Dr. E. Volčič</i> : O naših agrarskih operacijah in dotičnih zakonih (Konec.)	129
2. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
a) Ako je združen s prošnjo za rubežen premičnin zahtevek za njihovo cenitev mora se oboje izvršilnih dejanj po §-u 53. zakona o skrajšanem postopanju (dv. dekret z dne 24. oktobra 1845, št. 906. zb. j. z.; za Dalma- cijo § 54. dv. dekreta z dne 29. marca 1848, št. 1130. zb. j. z.) in po §-u 7. zakona z dne 10. junija 1887, št 74. drž. zak. ne samo ob enem dovoliti, ampak tudi, ako ni izrecnega nasprotnega zahtevka izvrši- telja, izvršiti po enem in istem sodnem odposlancu	141
b) O pojmu „lastitev služnosti“	143
c) Dokazano prešestvo soproga je smatrati kot nevarnost za ženo v smislu §-a 107. obč. drž. zak.	147
d) Obseg služnostne pravice do rabe stanovanja	149
e) Dokazilna moč trgovinskih knjig. K čl. 4. trg. zak. Kuratorju ad actum nalagati se more prisege le o lastnih njegovih dejanjih	153
Kazensko pravo: Kdor uvaža živino v kljub obstoječi uvozni prepovedi v tujo deželo, se ne more izgovarjati s tem, da uvozna prepoved ni bila razglašena tudi v njegovi domovini	157
3. Razne vesti	158
4. Pregled pravosodstva	159

O naših agrarskih operacijah in dotičnih zakonih.

Spisal dr. E. Volčič.

(Dalje.)

Predlog mora obsezati:

- a) vsaj splošno oznamenilo ozemlja, o katerem je vpeljati agrarsko postopanje; najbolje je vsekako navesti parcele dotične občine;
- b) imetja in nepremičnine spadajoče posebe k istemu ozemlju in zasebna zemljišča sodeležnikov, ki naj bi se privzela v operacijo, kar vse pa se lahko privzame tudi kasneje;
- c) približno število neposrednih vdeležencev;
- d) imena predlagateljev.

Načelnik deželne komisije mora skrbeti, da se predlog instruvira (priredi) po političnem okrajnem oblastvu, po krajnem komisarji ali po posebnem odposlanci, v kolikor je potrebno, da ga more potem dež. komisija vzeti v pretres.

Ako se provokacija tiče gozdnega sveta, ima se tej instruvaciji priložiti tudi mnenje za dotični okraj postavljenega gozdnega tehnika politične uprave (§ 67. r. in u. ukaza).

Pravilno prirejeni predlog presoja dež. komisija z ozirom na zakonita določila.

Ako se je provokaciji ustreglo, mora deželna komisija postaviti krajnega komisarja in izdati je že prej omenjeno razglasilo po §-u 60. r. in u. dež. zak., katero je zajedno poslati načel-

niku ministerske komisije, pristojnemu zemljiško-knjižnemu sodišču in pristojnemu organu katasterskega razpreglednega urada.

Zajedno z imenovanjem krajnega komisarja naj se postavi tudi zemljemerec.

V praksi pa se navadno ne drži teh določil §-a 68. r. in u. ukaza, ker se množini provokacij dosti prej ustreza, kakor se more dotično agrarsko postopanje res izvesti. Razsodba dež. komisije o provokaciji se torej sodeležnikom izda s pristavkom, da se smejo proti njej pritožiti v 14. dneh na ministersko komisijo. Kedar je potem razdelba ali uredba res možna, izda se omenjeni razglas in določi zemljemerec.

Z vlogo provokacije pričanja se osnovno postopanje, v katerem pa je za jedino pristojnost agrarskih oblastev odločilno izdajanje razglasa po §-u 60. r. in u. dež. zak., kakor se je bilo navelo preje pod II, A.

Krajni komisar sme tudi pred tem razglasom s strankami obravnavati, toda dotične obravnave so le poizvedovalne in lahko v podlago glavnemu obravnavanju, kajti do razglasa komisar ni vpravičen obravnavati o spornih okoliščinah, kakor tudi ne izdajati začasnih odredb, ki so potrebne do izvršitve dotične agrarske operacije.

Sicer pa ima krajni komisar po dovoljeni razdelbi ali uredbi pripraviti in sestaviti razdelbeni oziroma uredbeni načrt.

Razdelbeni načrt mora obsezati cenitev zemljišč in pravic, na katere se je ozirati pri oddelilu ali pri izravnavi, potem oznamenilo primernih oddelil in obrazložbo za potrebne spoznanih skupnih naprav.

Uredbeni načrt ima obsezati stanovito plodovitost skupnih zemljišč gledé posameznih užitnih vrsta, oznamenilo urejenih pravic in njih bodočega izvrševanja, določila morebitnih novčnih izravnjav, odškodnin zaradi zmanjšanih užitkov, potrebnih skupnih naprav, ter, v kolikor je uredba oskrbovalnih pravic sploh dopuščena, tudi naredbe, ki se napravijo gledé bodočega oskrbovanja skupnega zemljišča.

V obojestransko svrhu je skupno zemljišče ustanoviti in zaznamenovati. Določiti je, katera zasebna zemljišča sodeležnikov

so pri razdelbi skupnega zemljišča privzeti v razdelbo in kateri deli skupnega zemljišča so iz nje izločiti. Vse to treba, ker imajo naše agrarne operacije komasacijske svrhe (§ 4. r. in u. dež. zak.).

Ko se je razdelbeno zemljišče določilo, mora krajni komisar isto z dotičnimi zemljknjižnimi znaki, oziroma mora (ako skupno zemljišče nima posebnega vložka) zemljišča, s katerih posestjo so združene deležne pravice, naznaniti zemljiško-knjižnemu sodišču. Vpliv tega naznanila razloži se kasneje pod C.

Ob enem ima krajni komisar poizvedeti vdeležence in njih pravice, kakor tudi natančneje določiti dejansko in pravno razmerje v razdelbenem ozemlju.

Dotični podatki zabeležijo se v glavni imenik vdeležencev (Hauptverzeichniss der Betheiligten); v njem je naznačiti neposredne vdeležence s črkami, ki ostanejo skozi vse postopanje in pridejo konečno v načrt.

Iz glavnega imenika sestavi krajni komisar imenik neposrednih vdeležencev (Liste der unmittelbar Betheiligten), ki je razgrniti na primernem kraju ozemlja 14 dni na splošni vpogled. V tej dobi in nadaljnjih osem dni je dovoljeno vsakomur proti pravilnosti in popolnosti imenikovi vložiti pri krajnem komisarju vgovore (Einwendungen), o katerih razsoja deželna in v slučaju nadaljnje pritožbe ministerska komisija (§ 69. r. in u. zak., §-a 79. in 80. r. in u. ukaza).

Ta imenik pa lahko izostane ali se sme razgrniti ob enem z registrom deležnih pravic (Register der Antheilsrechte), ki se pa tudi sme pod gotovimi uveti opustiti.

Ako se pri določevanju deležnih pravic ne doseže poravnava, poizvedeti je deležne pravice iz listin oblastvenih razsodeb in ustanovljenega posestnega stanu.

Kjer ni takih pravnih podstav, določiti je razmerje deležtva po poprečnem uživanju v neposrednjem desetletju, pred pričetim uradnim poslovanjem krajnega komisarja; a pri tem se ne jemlje v poštev ne očitno nedopuščeni presežki niti slučajno provzročeni zmanjški užitka.

Ako v to izračunjenje ni dovolj dokazov, ali ako užitne pravice ni bilo rabiti vsako leto, je pristojno mero užitka po-

izvedeti v prvem slučaju po hišni in posestni potrebi, v drugem slučaju po vseh odločilnih okoliščinah na podlagi menenja izvedencev na letni oziroma perijodični znesek (§-a 71. in 72. r. in u. dež. zak.).

Deležne pravice, kakor tudi razdelbeno zemljišče so navadno vceniti, z odobrilom deželne komisije sme se ta vcenitev opustiti v toliko, v kolikor v posameznem slučaju napoved znanega momenta, kakor n. pr. obsega deležne pravice ali ploskovne mere tal, zadostuje v razložitev zanesljive primerne vrednosti.

Pri oddajanju izvedeniškega menenja postopati je pôtom bonitacije s tem, da se: 1. določijo bonitatni obrazci, to so obrazci v razdelbenem ozemlju obstoječih zemljiških plodovitostnih stopinj; 2. klasifikujejo, to je določijo in krajno omejijo oni deli razdelbenega ozemlja, kateri se morajo prištevati istemu razredu, oziroma posameznim razredom bonitatnega obrazca; 3. določijo tarife, to je, da se določi čisti znesek vsakega posameznega razreda bonitatnega obrazca.

Pri cenitvi zemljišč pa ni jemati v poštev njih začasnega stanja, kakor tudi ne na njih nahajajočih se, posebnemu užitku služočih nasadov, n. pr. ovočja, murb, vrb za kolje (trsno) itd., niti za dobivanje lesa odločenih gozdnih delov, z razločevanjem, če je les v njih že dorasel za sekanje ali ne (§ 73. in nasl. r. in u. dež. zak.).

Izravnava gledé teh razmer in predmetov plačati je v novcih, ako se med posestnim naslednikom in med zastopnikom skupnosti, ki se razveže, oziroma pri privatnih zemljiščih, privzetih v razdelbo, med odstopajočim posestnikom ne doseže drugačnega dogovora. Preje omenjene nasade in nedorasli les mora posestni naslednik na zahtevanje prevzeti, a že dorasli les sme za odstopajočo združbo postavljeni zastopnik, oziroma dosedajni posestnik, sam posekati, ali pa ga mora posestni naslednik prevzeti ter zanj plačati cenilni znesek. V prvem slučaju pristojatistemu, ki prejme oddelilno zemljišče, primerna odškodnina za navadni dohodek, ki mu začasno odide pri oddelilnem svetu. Omenjeni zastopnik skupnosti voliti je od sodeležnikov brez ozira na velikost deležnih pravic (§ 91. r. in u. dež. zak.).

Krajni komisar ima na sličnih podstavah vceniti tudi pravice drugih v zmislu §-a 23. r. in u. dež. zak., in sicer v dvaj-

seternem znesku čiste vrednosti na leto pripadajoče davščine ali zaveznosti.

Na tirjatve in sploh na pravice posrednih vdeležencev se pri cenitvi zemljišč ni ozirati, pač pa je vse dotične pravice razjasniti, da se v zmyslu §-a 27. r. in u. dež. zak. zavarujejo na še skupno ostalem zemljišči ali da se upniku takoj poplačajo. Upnik se plačila ne sme braniti, tudi če tirjatev še ni plačna.

Deležne pravice sodeležnikov in neposrednih vdeležencev sploh so po opisanih poizvedbah sestaviti v register (popis) deležnih pravic. Podatki tega registra so dotičnikom prijaviti ter je register sam, ali skupno z imenikom neposrednih vdeležencev, razpoložiti, ako se slednji doslej še ni. Ako se je pa slednji že razpoložil, sme se razgrnitev registra v manjših in jasnih slučajih opustiti z dovolitvijo deželne komisije.

Zoper vsekakoršne podatke tega registra sme vsak vdeleženec pri krajnem komisarji vložiti pritožbo, o kateri je razpravljati in po stopinjah razsojati (§ 79. in nasl. r. in u. dež. zak.).

Agrarsko postopanje je med tem pretrgati samo v toliko, kolikor je neogibno potreba z ozirom na ne še končane razsodbe (§ 94. r. in u. ukaza).

Po §-u 3. agrarske novele z dne 3. septembra 1894. l. pa se sme pri takih razdelbah in uredbah, pri katerih je manjše število oseb neposredno vdeleženih in katere se ne dotikajo javnih interesov, z odobrenjem deželne komisije opustiti preje omenjeno postopanje gledé imenika neposrednih vdeležencev in registra deležnih pravic, če ni vpravičenega dvoma o popolnosti po krajnem komisarju poizvedenega števila neposrednih vdeležencev in če so deležne pravice zemljiškoknjižno določene ali dogovorno vravnane.

Po določitvi deležnih pravic neposredno vdeleženih oseb ima krajni komisar izgotoviti oddelilni načrt, oziroma načrt bodoče uredbe. Pri razdelbah mora poizvedeti za primerna oddelilna zemljišča, pri uredbah mora doizvedeti za najprimernejšo uravnavo skupnega užitka, in morda potrebnih odškodnin, dalje o bodočem oskrbovanji skupnosti ter v obeh slučajih je ob jednom doizvedeti, kakšnih gospodarskih naprav je treba, koliko znašajo izravnave, katere je plačati v novcih, in odkupila, katera je izvršiti pri neposrednih vdeležencih, ki niso sodeležniki.

Pri razdelbah so oddelilna zemljišča doizvedeti tako, da dobi v razdelitvenem projektu vsak neposredni vdeleženec po možnosti v oddelilnem preračunu določeno površino naravi deležne pravice primerne kulturne vrste. Nadalje se morajo oddelilna zemljišča doizvedeti v, kar je možno, gospodarski obliki in v primerni zvezi med seboj in s posestjo zasebnih zemljišč. Ozirati se je tudi na primerni prostor za dovažanje in za pristop, kakor tudi na vodni odtok.

Novčne izravnave za neznatne različnosti brez dovoljenja dotičnega neposrednega vdeleženca nikakor ne smejo presežati dvajsetega dela one vrednosti, katere ima dobiti oddeljeno v zemljišči (§-a 102. in 103. r. in u. ukaza).

Po dovršenih projektnih delih mora zemljemerec oddelilna zemljišča in v poprejšnem stanu ostale zemljiške obsege operacijskega ozemlja zaznamovati na mapi z zaporednimi števkami in črkami sodeležnikov, katerim jih je odkazati.

Iz dosedajnih preračunov in podatkov ima krajni komisar narediti oddelilni register.

V tem je sestaviti za vsacega vdeleženca zemljišča in vrednosti, ki mu gredo po oddelilnem preračunu, kakor tudi posamezna oddelilna zemljišča.

Zemljemerec mora krajno premeriti in zaznamovati meje oddelilnih zemljišč, kakor tudi skupnih naprav.

Krajni komisar ima zatem izgotoviti razdelbeni načrt, ki obseza

a) imenik neposrednih vdeležencev,	
b) register posestnega stanu,	
c) register deležnih pravic,	} v praksi navadno skupaj,
d) oddelilni preračun,	
e) oddelilni register,	
f) izvirno mapo s posnetkom, kažočim novi posestni stan,	
g) glavni spis, ki ima razun pojasnil <i>ad a)</i> do <i>e)</i> obsezati ob- razložbo vseh onih razmer, katere se iz teh načrtovih delov ne razodevajo popolno jasno in pregledno.	

Razdelbeni načrt je v občinah, kjer je izvršiti razdelbo, razgrniti javno skozi 14 dnij, isti je na lici mesta s količi obmejiti ter po komisarji pojasniti. Obmejitev in pojasnitev se sme opustiti z dovoljenjem dež. komisije. Razgrnitev je objaviti z

razglasilom, da je proti načrtu dovoljen pri komisarju vgovor tekom 30. dnij od prvega dne razgrnitve računajoč.

Ob vgovorih razsoja deželna komisija in v 2. stopinji ministerski komisiji. Pritožbeni rok proti prvi razsodbi znaša 14 dnij. — Slično se vrši z uredbenim načrtom.

Načrt o razdelbi in uredbi je oblastveno potrditi.

Zoper potrjeni načrt razdelbe ali uredbe se ne sme zahtevati postavitev v prejšnji stan (§ 95. r. in u. zak.).

Konečno potrdilo načrta in ukazila deželne komisije za njegovo izvršitev mora krajni komisar občinam, v katerih se vrši razdelba, razglasiti ter neposrednim vdeležencem vsakemu posebej vročiti.

V kolikor načrt sam ne zadostuje v pojasnilo o novih posestnih in pravnih razmerah, ima krajni komisar sestaviti posebno listino (reces), o katere podatkih so tudi dovoljene pritožbe po oblastvenih stopinjah.

Da se novo posestno stanje spravi v zemljiško knjigo in v zemljiškodavčni kataster, je po jedno kopijo situvacijskega načrta, kakor tudi po jeden prepis sicer potrebnih pripomočkov podati deželnemu višjemu sodišču in finančnemu deželnemu oblastvu.

Ako je bilo solastno zemljišče odkupljeno temeljem pat. z dne 5. julija 1853, št. 130. drž zak., tedaj so (pri razdelbi) oddelilna zemljišča obremenjena tako, kakor domačije, ker so bili tudi intelektuelni deli skupnega zemljišča po istem patentu bistveni del (integrirender Bestandtheil) domačij. Ako torej taka oddelilna zemljišča vsled kakih transakcij ne ostanejo pri domačiji, imajo dobiti poseben vložek z vsemi bremenimi domačije. To naj velja tudi ondi, kjer je to razmerje razvideti samo iz listinske zbirke, navedene v lastinskem listu dotičnega vložka. V družih slučajih ozirati se je na vpis v zemljiško knjigo; narodno menenje je vsekako, da pravica do skupnih zemljišč pripada k posamnim domačijam, bodi torej obremenjena tudi z istimi bremenimi!

Kakor začetek tako mora deželna komisija tudi sklep razdelbenega ali uredbenega postopanja vselej javno razglasiti.

Z razglasbenim dnevom neha pristojnost agrarskih oblastev ter ista ostanejo odslej pristojna samo še radi zahtev in okol-

nostij, ki so se zgodile z oddelili pred ali med prepodajo slučajno ali po višji sili (§-i 100. in nasl. r. in u. dež. zak.).

Pravice, ki so na zemljišči, privzetem v razdelbo, zavarovane za tretje osebe, predevajo se brez vse pristojbine na oddelilno zemljišče.

Od glavnice, s katero so se morda odkupili vpravičeni neposredni vdeleženci, morajo sodeležniki plačevati zakonite obresti od tedaj, ko prevzamejo oddelilna zemljišča. Ako se glavnica odpove, jo morajo vrniti v desetih letnih obrokih, od katerih prvi dospe 6 mesecev po odpovedi.

Taka tirjatev je uradoma knjižno zavarovati, za drugimi bremenami iz agrarskega zakona, na dotičnem oddelilnem zemljišči.

Dolžnik sme dolg poplačati tudi v krajši dobi. Druge tirjatve zavarovane na razdeljenem zemljišči ostanejo zavarovane na svetu, ki ostane še skupen, ali so takoj plačati ali pa ostane njih zastavna pravica simultanno zavarovana na vseh oddelilnih zemljiščih (§-i 26., 27. in 78. r. in u. dež. zak.).

Ni treba posebe omenjati, da pripada sodeležniku dotično oddelilno zemljišče v popolno last ter da se obremeni s kako služnostjo n. pr. pravico kolovoza itd. le v toliko in le tedaj, ako se sicer kako drugo oddelilno zemljišče ne more primerno rabiti (§ 89. r. in u. dež. zak.). Ustanovitev služnosti paše na oddelilnih zemljiščih je namenu agrarskih operacij ravno nasprotna, čeprav ista izrečno ni v zakonu omenjena.

Agrarsko obravnavanje je praviloma ustno, vendar se smejo k obravnavam vložiti tudi pismene izjave (§-a 32. in 34. r. in u. dež. zak.). Celu zaslišanja svedokov, pametnikov in izvedencev se smejo izvršiti pismeno (§ 54. r. in u. ukaza). Vender se ima pri sprejemanju dokazov za razsodbe, katere je krajnemu komisarju razsojati v prvi stopinji, pri instruviranju spornih stvari, vgovorov, pritožeb in prizivov zmiselno uporabljati III. odstavek bagatelnega postopka. Zasliševanje stranke kot priče, dopuščeno je le v strankarskih spornih stvareh (§ 58. r. in u. ukaza).

Obe komisiji pri svojih razsodbah nista vezani na zakonita dokazna pravila (§ 12. r. in u. dež. zak.).

Zapisniki so strankam prečitati, katera okolnost ima biti odločilna vsekako tudi za jezik, v katerem se zapisnik piše (§ 42. r. in u. dež. zak.; § 61. r. in u. ukaza).

Redovne globe znašajo do 15 gld.; dnevne globe zaradi izpolnjevanja odredb do 100 gld.; globe radi nepokorščine do 50 gld.; vse se stekajo v deželno-kulturni zaklad (§ 18. dež. zak.; § 62. ukaza).

Razsodbe in nagodbe agrarskih oblastev imajo moč sodnih, oziroma političnih razsodbe, ter izvrševati jih je, kakor te oblastvom, ki bi bila pristojna, ko bi se agrarske operacije ne bile vršile (§ 108. dež. zak.)

Izvršilna vpeljava v novo posest izvrši se po pristojnem sodišči (§-a 116. in 171. r. in u. ukaza).

Pravni leki navajali so se pri posamnih fazah postopanja. Vsi so prepodati pri krajnem komisarju, razun onih, ki se napovedo po izvršenem postopanju (§-a 100. in 101. dež. zak.)

Na vgovore (Einwendungen) in pritožbe (Beschwerden) dado se prvotne naredbe še premeniti v isti instanci, prizivi pa so predložiti višji instanci.

Poudarja se, da je rok za vse odmerjen na 14 dni, če ni določeno drugače v zakonu.

Prošnje za postavitev v prejšnji stan ali za vpravičbo radi izostanja je praviloma združevati s pritožbo; dopuščene so v istih slučajih, kakor proti sodnim razsodbam; o dopustu razsoja v prvi stopinji deželna komisija (§ 48. dež. zak.).

Oblastva so sploh vpravičena odrediti presojo izvedeniških menenj; deželna ali ministerska komisija pa sme iz zakonitih vzrokov zaukazati tudi novo obravnavo ali poizvedbo (§-a 47. in 49. dež. zak.)

C) Nekatere posebnosti agrarskih zakonov.

Omenjene posebnosti se tičejo norm materijelnega in procesualnega prava, kakor tudi določil zemljiško-knjižnega reda ter so omeniti, v kolikor se doslej ni moglo zgoditi.

1.) Gledé zapisnika v agrarskem postopku je omeniti, da podpis stranke ni neobhodno potreben, ako se je sicer pri sestavi zapisnika postopalo pravilno.

V kolikor pa gre za poravnave, ki še tičejo interesa tistega, ki se brani podpisati zapisnik, tedaj tacih poravnav ni smatrati za sklenene.

Jednako in z isto izjemo gledé nagodeb je zapisnik veljaven proti tistim, ki odidejo, predno je zapisnik sklenen (§ 42. r in u. dež. zak.).

2.) Ako se deželni komisiji vidi umestno, ima krajnemu komisarju veleti, da v uradnem deželnem časopisu objavi razglas, naj se osebe, ki še niso sodeležniki, ki pa hote biti kakovi vpravičenci sploh, za svojo dozdevno pravico v 90. dneh poženo pri rednem sodniku. Tak spor se ima vršiti po sumarnem postopanju; ako se ne vpelje v 90. dneh, je dotična pravica izgubljena.

Sodišča imajo take spore naznaniti krajnemu komisarju, in deželna komisija sme do konečne sodne razsodbe, razdelbeno, oziroma uredbeno postopanje zaustaviti (§ 70. r. in u. dež. zak.).

Tako prepušča deželna komisija del prevzete oblasti začasno zopet rednemu sodišču.

3.) Kedar se je razdelbeno ozemlje obhodilo ali sicer natančno določilo, ima je krajni komisar naznaniti zemljiško - knjižnemu sodišču z opomnjo, da je od dneva, katerega je to naznanilo dospelo, uporabljati določila §-ov 43. in 44. r. in u. ukaza).

Šele sedaj je torej pročititi pričetek postopanja pri dotičnih zemljiško-knjižnih vložkih in odslej je zemljiško-knjižnemu sodišču gledé zaukazanih posebnih dnevnikov in zaznamkov ter gledé rešitve zemljiško-knjižnih prošenj paziti na določila omenjenih zakonskih členov. Razglas po §-u 60. r. in u. dež. zak. torej rednim sodiščem pač odvzema oblast v obče, a gledé zemljiško-knjižnega stanja nima drugega pomena, kakor da je po njem (nekolekovane) odpravke rešenih zemljiško-knjižnih prošenj uradoma pošiljati krajnemu komisarju, slično kakor se to godi tudi po naznanilu v zmislu §-a 70. r. in u. ukaza z onimi zemljiško-knjižnimi prošnjami, do katerih krajni komisar po §-u 43., odst. 3. r. in u. zak. nima nikakega vpliva.

To okolnost je vpoštevati zemljiško-knjižnim uradom, ker med razglasom po §-u 60. r. in u. dež. zak. in naznanilom po §-u 70. r. in u. ukaza preteče včasih po več let, kajti za premnoge dovoljene agrarske operacije ni zadostno zemljemercev.

Po izdaji slednje imenovanega naznanila je tudi naznanilne pole (Anmeldungsbögen) katastralnega zemljemerca vpošiljati krajnemu komisarju v pregled in določilo, ako se prijavljeno

posestno stanje ujema in zлага z agrarsko operacijo (naredba predsedništva c. kr. višj. dež. sodišča v Gradci z dne 9. septembra 1888, št. 7710).

**D) Zemljemersko delo pri agrarskih operacijah ter
E) pristojbine in stroški agrarskih operacij**

Ker so sedanja katastralna zemljemerska dela še jako nezanesljiva, posebno pri skupnih zemljiščih, kjer so priposestovanja vsled prigraje navadna, zato je operacijsko ozemlje premeriti z nova. Pri manjšem ozemlju in kjer so katastralne točke nižje vrste gotove, ondi se premerjenje vrši na njih temelji, v nasprotnem slučaju pa se ima izgotoviti čisto z nova na podlagi katastralnih točk višje vrste. Ako in v koliko so porabiti katastralna zemljemerska dela, določa krajni komisar v sporazumljenji z zemljemercem. Ako se onadva ne moreta zjediniti, določa konečno deželna komisija.

Pri izdelovanji zemljemerskih načrtov veljajo določila o naravi katastralnih map (§ 67. r. in u. dež. zak. ; § 70. r. in u. ukaza).

Ravno tako kakor imajo katastralni organi premembe posestnega stanja v razdelbenem ozemlju naznaniti krajnemu komisarju, ima slednji javiti pomote katastra katastralnim organom, pomote v zemljiški knjigi pa zemljiško-knjižnemu sodišču.

Krajnemu komisarju je pridejan kot tehnična pomoč višji zemljemerec, ki ima nadzorstvo nad zemljemerci, prideljeajimi istemu komisarju.

Slično je deželni komisiji prideljen revizijski zemljemerec, ki ima nadzor pri vseh zemljemerskih delih agrarskih operacij po deželi.

Vcenitve in drugo poslovanje zemljemercev očrtali smo že prej v agrarskem postopanju pod B.

Troške zemljemerskega dela plačuje dežela, a povrniti jih morajo vdeleženci po velikosti njihovega vpravičenje pri skupnem zemljišči. Dežela ne zahteva povračila za stalne pisarne agrarskega osebja in za mersko pripravo, ki jo priskrbi zemljemercem.

Država plačuje uradnike, ki so prideljeni agrarskim operacijam, med temi tudi zemljemerce, katerim tudi priskrbi potrebne

instrumente; ona tudi daje brezplačno papir za pisarniška, ne pa za strogo-tehniška dela.¹⁾

Zemljemerski troški so bili doslej različni ne samo po posebnostih operacijskega ozemlja, zaradi potnih troškov po njega oddaljenosti od stanovališča ali prejšnjega delovanja zemljermerčevega, temveč tudi po sposobnosti in spretnosti dotičnega zemljermerca. Vsled ukaza c. kr. ministerske komisije t. l. pa se bode odslej za ta dela določil poprečni znesek, tako da dotični troški posamnih operacij ne bodo prerazlični. Upati je, da čiherni troški odslej ne bodo presejali 5 gld. av. v. na 1 hektar skupnega ozemlja.

Ako bi se zemljermerci stalno nastavili bodisi v državno bodisi v deželno službo, onda bi imeli še spretnejših tehniških močij in operacije bi bile blizo polovico ceneje kakor so po vedni menji zemljermercev, ki mnogokrat nimajo dovolj spretnosti in skušenj.

Sicer so vse vloge, vsi zapisniki, pravne listine, izrecila, izdatki, razsodbe, nagodbe, poverila podpisov in prepisov v agrarskem postopanju, v kolikor se ne rabijo za nič družega, prosti kolekov in neposrednih pristojbin.

Potrebni odtiski katastralnih map oddajajo se po polovični tarifni ceni.

Pravice, ki so na razdelbenem zemljišči zavarovane za tretje osebe, predevajo se brez pristojbine na oddelilno zemljišče, ako ostane s tem isti vpravičenec in jednaka pravica.

Imovinski prenosi ali pridobitve pravic na podstavi razdelbenega ali uredbenega načrta so prosti pristojbine 15 let po tem, ko je stopil zakon v moč (na Kranjskem torej do 1. septembra l. 1904.; §-a 107. in 109. r. in u. dež. zak.).

Zakon ne določa, veljajo li ta določila za transakcijo med deležniki ali sploh vpravičenci samimi ali tudi med temi in drugimi; zanimanja je vredno, da se o tem poizve nazor finančnih oblastij.

¹⁾ Dežela Kranjska dala je do l. 1896. deželni komisiji vsako leto 15.000 gld. kredita za vse obvezanosti, ki jih ima po dogovorih v agrarskih operacijah; Koroška daje istotako svojej deželni komisiji baje po 16.000 gld. na leto. Državni prispevki so znatno večji.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Ako je združen s prošnjo za rubežen premičnin zahtevk za njihovo cenitev mora se oboje izvršilnih dejanj po §-u 53. zakona o skrajšanem postopanju (dv. dekret z dne 24. oktobra 1845, št. 906. zb. j. z.; za Dalmacijo § 54. dv. dekreta z dne 29. marca 1848, št. 1130. zb. j. z.) in po §-u 7. zakona z dne 10. junija 1887, št. 74. drž. zak. ne samo ob jednom dovoliti, ampak tudi, ako ni izrecnega nasprotnega zahtevka izvršitelja, izvršiti po jednom in istem sodnem odposlancu.

(Iz knjige judikatov c. kr. najvišjega sodišča št. 129: pleniss. sklep z dne 5. marca 1895, št. 33.)

Zapazba, da več sodišč pri izvršilu na premičnine rubežni in cenitve, tudi če se ju prosi ob jednom, to je z jedno vlogo, ne dovoljuje in izvršuje ob jednom, ampak posebej, napotilo je c. kr. pravosodno ministerstvo, da je predsedništvo c. kr. najvišjega sodišča naprosilo, naj uvažuje, je-li ne bi kazalo, da se doseže jednoliko postopanje sodišč pri uporabi §-a 53. zakona o skrajšanem postopanju in §-a 7. zakona z dne 10. junija 1887, št. 74. drž. zak., omogočiti sodiščem, pri katerih je v navadi omenjeni postopek, da se pridružijo obči praksi v onih slučajih v katerih se to zahteva radi primernosti, ne da bi se to moralo smatrati kot protizakonitost.

Vsled te prošnje odredilo je predsedništvo c. kr. najvišjega sodišča v zmislu §-a 16., *lit. f*) ces. patenta z dne 7. avgusta 1850, št. 325. drž. zak., da se posvetuje o tej zadevi v najpopolnišem zboru, kateri je sklenil, da se vpiše navedeni pravni stavek v knjigo judikatov, uvažujú sledeče razloge.

Po praksi, katera je skoro v obče v veljavi, dovoljuje in izvršuje se izvršilna cenitev premičnin, ako se prosi za to izvršilno dejanje že v prošnji za rubežen, ob jednom z rubežnijo. Le-ta navada je v očitno korist obeh strank, ker ima za posledico precejšnje pomanšanje izvršilnih stroškov. Posebno je pa v korist izvršitelja, kateri je s tem v stanu, da hitreje doseže svrho izvršila. Vkljub temu smatrajo nekatera sodišča in sosebno ona v Dalmaciji to prakso kot protizakonito in sicer iz razlogov, katere pretresovati kaže, da se doseže jednotno postopanje sodišč.

Kot razlogi, kateri ovirajo, da bi se rubežen in cenitev h krati izvršili, navajajo se: 1. da se ima po zakonu izvršitev rubežni izročati uradnemu slugi, cenitve pa uradniku; 2. da se posebno uradnemu slugi ne more izročati opravila cenitve, ker mu manjka sposobnosti; 3. da ima vsaka sporna stranka po §-u 253. ital. s. r. (§ 191. o. s. r., § 263. z. g. s. r. in § 262. tir. s. r.) pravico, zametovati imenovane cenilce radi zavržnosti ali sumnosti, in prositi, da se imenujejo drugi cenilci, da mora to po zakonu storiti tekom polovice določenega oglednega naroka, sicer izgubi pravico zamestovanja, in bi to pravico popolnoma izgubil, ako bi se cenitev ob jednom z rubežnij opravila. Nobeden navedenih razlogov smatrati se pa ne more kot zakonit zadržek, ki bi nasprotoval istodobni izvršitvi obeh izvršilnih dejanj. Zakonitega določila, da se ima samo uradniku izročevati izvršitev cenitve, nikakor ni in ni s stališča zakona najmanjše spotike, da uradni sluga, kateri opravi rubežen, tudi opravi cenitev. Ako je sposoben za izvršitev rubežni, mora biti tembolj za izvršitev cenitve. Od obeh izvršilnih dejanj je vsekako važnejše in težavnejše rubežen, med tem ko se omeji pri cenitvi uradno opravilo sodnega odposlanca na to, da zaznamuje po cenilcu, oziroma ako bi se v važnejših slučajih privzela dva cenilca, da zaznamuje po cenilcih določene cenilne vrednosti pri posameznih tekočih številkah rubežnega zapisnika. To zgolj mehanično opravilo ne zahteva niti posebnih vednostij, niti višje omike, niti posebne spretnosti. Vsled tega ni vtemeljen pomislek, ki se je navedel proti usposobljenju uradnega sluge, da izvršuje cenitev premičnin.

Temeljiteje pretresovati treba je le razlog, kateri se je navedel slednjič *ad* 3. Res je, da se sodni red v poglavji, ki govori o izvršilu, sklicuje gledé cenitve na ona določila, katera urejujejo dokaz po izvedencih. Tudi se ne more dvomiti, da imati sporni stranki pravico, zametovati zavržne ali sumne cenilce. Toda gledé roka, v katerem se mora poslužiti te pravice, očividno nazor onih sodišč, kateri smatrajo kot protizakonito, da se h krati izvršuje oboje izvršilnih dejanj, o katerih se govori, ne ustreza zmislu zakona. Določba §-a 253. ital. s. r. ima kot neobhoden pogoj, da se odredi ogledni narok, in od tega pogoja odvisno je določilo roka, ki se nahaja v zadnjem stavku §-a 253. ital. s. r. Ako se ne odredi ogledni narok, odpade ob sebi umevno tudi določilo roka. Da se pa cenitev ravno tako malo more identifikovati z oglednim narokom kakor ru-

bežen, izhaja že iz tega, da se morajo ogledni naroki brez izjeme voditi po sodnih uradnikih, med tem ko za izvršitev eksekucijskih dejanj, o katerih se govori, nikakor ni zahtevana sodniška kvalifikacija. Razven tega ni predpisano niti, da se preje določi dan, kedaj se bode izvršila eksekucija, niti da se preje imenujejo cenilci, ki bodo posredovali, in zadošča po zakonu, ako se naroča v eksekucijskem odloku uradnemu slugi, da izvrši rubežen in cenitev, privzemši zaprisežene cenilce. Iz vsega izhaja, da more izvršenec v §u 253. ital. s. r. določeno pravico zametovanja, — da bi se te pravice poslužilo, bode pač jedva kedaj povod, — pravočasno uveljaviti pri izvrševanju eksekucije samemu. O zakonitosti prakse, katera je, kakor se je začetkom omenilo, skoro obče v veljavi, ni dvomiti. Tudi se more tem manj zanikati, da je zakonodajstvo pri izdaji predpisa, ki dovoljuje, da se združi s prošnjo za rubežen premičnin zahtevek za njih cenitev, nameravalo, da se oboje izvršilnih dejanj h krati opravi, ker zakon o skrajšanem postopanju in zakon z dne 10. junija 1887, št. 74. drž. zak. nameravata pospeševanje postopanje, da se doseže svojo pravico, in da bi bila korist, katera je v združitvi zahtevka za rubežen z zahtevkom za cenitev, ako ta združitev ne bi imela za posledico, da se izvršilni dejanji h krati opravita, tako malenkostna, da bi se pač ne moglo misliti, da je zakonodajstvo radi te jedva omena vredne koristi hotelo premeniti preje obstoječe določbe.

Iz teh pretresovanj sklenil se je na čelu navedeni pravni stavek.

b) O pojmu „lastitev služnosti“.

V pravdi tožnika A proti tožencem B in drugovim zaradi prostosti zemljišča vl. št. 48 kat. obč. V. M. od služnosti pašne pravice je okrajno sodišče v K. z razsodbo z dne 24. junija 1894, št. 5400 ugodilo tožbenemu zahtevku iz nastopnih

r a z l o g o v :

Priznано je, da je tožnik A zemljeknjižni lastnik zemljišča vl. št. 48 kat. obč. V. M. in da k temu posestvu spadajo glasom davno že pravokrepne zemljiške knjige parc. št. 1529/36 in 142/16 (gozda) ter parc. št. 1529/35 (pašnik) iste kat. občine. Dalje priznajo

toženci, da ni na tem zemljišči vknjižene nobene služnosti, posebno ne pašne pravice po teh parcelah. Tožnik pravi, da vzlic temu pasejo toženci ter so pasli leta 1893. na omenjenih parcelah svojo živino ter zahteva, da odnehajo od te paše. V ta zahtev je tožnik gledé na predpis §-a 354. obč. drž. zak. vpravičen, kajti on sme s to svojo lastnino razpolagati svobodno in izključiti vsacega drugega iz nje. Drugače bi bila stvar, da zamorejo toženci dokazati svojo pravico do paše, kar se jim pa ni posrečilo. Trdijo namreč, da sicer res nimajo služnosti pašne pravice po tožnikovem svetu in bi tiste dosedaj tudi zadobiti ne mogli, kajti te tožniku in družim kmetom iz M. lastne parcele št. 1421/1—18 in 1529/31—65 odvezale so se vzajemno z njihovimi, oziroma Naklanov parcelami št. 1421/56 - 59 in 1530/1—7 po odvezni razsodbi deželne komisije za odvezo in uravnavo zemljiških bremen v Ljubljani z dne 19. februarija 1870, št. 419 in z mejopisno listino in razsodbo tiste komisije v Ljubljani z dne 14. decembra 1872, št. 2890 ex 1872 od Kostanjeviške graščine vsled ces. patenta z dne 5. julija 1853, št. 130. drž. zak. ter prepustile kmetom v svobodno last. Oni pa, ki pasejo po odvezi po njih ne morejo zahtevati gledé na te razmere nobene služnosti pašne pravice. Pač pa se je po dogovorih s poglavitnimi gospodarji in molčečim pritrjevanjem drugih gospodarjev razvila med njimi navada, da pasejo z ozirom na gospodarske potrebe in ker leži svet skupaj, posestniki iz N. in iz M. svojo živino zdaj na teh, zdaj na družih odvezanih delih in to že 20 let sem, to je, kar se je odveza od graščine izvršila. Obstoji torej med kmeti v N. in M. agrarska družba na način skupnega uživanje preje navedenega sveta za pašo živine. To pa se ne da odpraviti z današnjo tožbo. Radi tega naj se torej tožba odbije. Ta vgovor toženčev je očividno le prazen pravdni izgovor. Razvidili so, da je z odvezo dobil vsak kmet odvezani kos zemljišča v polno svobodno last in je nanj tudi zemljeknjižno prepisan. Prenehala je z dnevom pravo močne odveze od Kostanjeviške graščine vsaka služnost. Nova služnost pa se ni mogla pravoveljavno ustanoviti. Novi dogovor med posestniki iz M. in N. storil se je po povedbi toženčev deloma s poglavitnimi gospodarji, deloma molče in ne morejo toženci povedati, kdo so bili tisti poglavitni gospodarji in ne morejo sodišču v presojo podati, če se je vršil ta dogovor pravilno in za vse obvezno. Dalje potrebuje pa tak dogovor po §-u 43. ces. pat. z dne

5. julija 1853, št. 130. drž. zak. in dež. zakona za Kranjsko z dne 8. januv. 1889, št. 10. dež. zak. političnega potrjenja, katerega pa še ne trdijo. Toženci torej nimajo nikakega pravnega naslova zase, bojé se zahtevati dejanski izvršujočo služnost, ker vedó, da ne morejo s to trditvijo uspešno prodreti. Ako se pa dosedanji dejanski način paše ne smatra za služnost v juridičnem pomenu te besede, ampak le kot molče dejanski skupno izvrševano pašo, ne more se itak govoriti o pravni pridobitvi tožencev. Zatorej razpade vsa agrarska družba, popisana obširno po tožencih v pravnih spisih, in je le dobrotá med sosedi, kateri dopuste, da smejo drug na drugega svetu pasti, dokler jim zemljiški posestnik te paše ne prepove. To pa so storili posestniki iz M. po županstvenem razglasu z dne 30. aprila 1891. l., ki se je dne 3. maja 1891. l. pravilno oklical. Tožnik je še posebno to storil z današnjo tožbo, kateri bi se morali toženci takoj podvreči, ker nimajo nobenega pravnega vzroka podati se v pravdo. Zakon z dne 7. junija 1883, št. 94. drž. zak., oziroma z dne 26. oktobra 1887, št. 2. dež. zak., se pa ne more uporabljati na te dozdevne pravice. Tožbi se je torej popolnoma ugodilo.

Višje deželno sodišče v Gradcu je pa z razsodbo z dne 21. novembra 1894, št. 7268 tožbeni zahtevek odbilo.

R a z l o g i :

Apelacija tožencev je vtemeljena. Tožba je, kakor kaže rubrum in vsebina, negatorična. Po predpisu §-a 523. obč. drž. zak. mora v tem slučaju tožnik dokazati lastitev služnosti na svoji stvari. Tega dokaza današnji tožnik ni doprinesel. Pašenje tožencev na tožnikovih parcelah samo na sebi ne stvarja še lastitve. Ta se nahaja šele tedaj, če se na tuji stvari kaj učini proti volji lastnika, to pa brez pravice. V današnjem slučaju mora se pa smatrati od strani tožnika priznано, da se ne izvršuje paša tožencev na njegovih v tožbi navedenih parcelah proti njegovi volji ali brez njegovega dovoljenja, ampak takorekoč compensando. Pripustilo se je pa po njem in njegovih posestnih sprednikih, ker so nasprotno tudi toženci njemu dopustili pašo na svojih zemljiščih. Da je pri tem vse jedno, če je predmet kompenzacije obstal v zemljiščih »boršt« ali pa »jelšina v Dobravi«, ni treba razjasnjevati. Zadostuje, da tožnik priznava, da so on in njegovi posestni predniki pasli svojo živino na zemljiščih toženčev, imenovanih »boršt«, dopustili compensando, da so toženci

in njihovi posestni predniki pasli na parcelah, navedenih v tožbi. Ker je to razmerje obstalo več let in se je paša vršila na nasprotni zemlji od obeh strani vedoma, je gotovo vpravičen vgovor tožencev, da ne gre na nobeni strani za lastitev, ampak le za izrečno ali molče domenjeni način porabe v sosedstvu ležečih zemljišč. Če pa lastitev odpade, razpade tudi pravni temelj tožbe. — Tožnik odgovarja sicer, da je tak dogovor po §-u 43. ces. pat. z dne 5. julija 1853, št. 130. drž. zak. pravno neveljaven. A ne gledé na to, da to menenje ni vtemeljeno v zakonu, ker pri tem dogovoru ne gre nikakor za prepovedano ustanovitev pravice, katera se sme po §-u 6., *lit. a* ibidem uradoma odvezati, nego le za uravnavo načina porabe svojega zemljišča, katera je vsakemu lastniku dovoljena, bi izvršitev paše na korist tožencev ne vtemeljila lastitve služnostne pravice tudi v slučaju ne, ko bi dotični dogovor po zakonu bil nedopusten. Tožba zahteva dalje priznanje motitve tožnikove lastninske pravice. A tudi v tem ni vpravičena, kajti izvršitev paše, kakor se je povedalo, naslanja se na dogovor, priznan po tožniku. Razun tega je pa cela zahteva enotna in ker je in merito nedopustna, razpadejo iz tega izvirajoči nasledki, katerih pogoj je lastitev, kakor: priznanje motitve služnosti proste lastnine, vzdržanje od vsake daljnje motitve i. t. d. — Ni povoda, da bi se preiskoval in razjasnjeval pravni temelj dogovora, obstoječega mej pravnimi strankami gledé porabe obojestranskih zemljišč. Toliko je gotovo, da mora tožnik najprej ta dogovor odpraviti ali pa v slučaju, da isti iz kateregakoli vzroka pravno ne more več obstati ter toženci to zanikujejo, sestaviti proti njim na ta naslov podprto tožbo.

Najvišje sodišče je z razsodbo z dne 23. januarija 1895, št. 572 višjesodno sodbo potrdilo iz teh-le razlogov:

Sklicuje se na vtemeljitev višjesodne reformatne razsodbe, katera je v bistvu prikladna, ter se še doda: Iz pravnih razjasnil razvidi se nedvombeno, da so navedena zemljišča deli celotnega obsega, kateri se je dodelil kmetom iz M. in iz N. Glasom vsebine vgovora izvrševali so vsled mnogoletne navade vseh vdeležencev pri odvezi posestniki iz M. in iz N. — mej njimi tudi tožnik in toženci — pašo na celem ekvivalentnem zemljišči »v jelšini«. To je jedino primerno vladajočim razmeram. Tožnik priznava, da je mogoče, da pasejo v tem zmislu tudi drugi posestniki iz N. na dotičnih delih in da je dosedaj obstala skupna paša, izrečno pa

poudarja podobno razmerje gledé baje posameznih ekvivalentov »v jelšini« nasproti na ravno isti podlagi obstoječih drugih ekvivalentov »v borštu«. Razvidi se pa tudi iz njegovih povedeb v končnem zapisniku in iz donešenega prepovednega razglasila z dne 30. aprila 1891. l., da ni bilo merodajno pri izvrševanji paše razmerje posameznega vpravičenca k drugemu, nego le cele skupine k drugi skupini. Če je to resnično, potem se sme to razmerje razpravljati le nasproti celoti in ne gre, da bi se pravne razmere vgotovile proti kateremkoli nasprotniku, vzetem iz celote, ter tako izrekla proti posameznemu »solastitelju« rzsodba, ki se ne strinja z razmerami, ki obstoje temeljem splošne neoporekane navade. Tega ne more niti zemljeknjižno stanje, niti okolščina, da ni prvo sodišče v dveh prejšnjih pravnih sodbah uvaževalo to celotno razmerje, predrugáčiti in je odbitev tožbenega zahtevka, katero je višje deželno sodišče izreklo, vpravičena.

Dostavek. Opomni se, da je bilo višje dež. sodišče v Gradcu z rzsodbo z dne 7. febr. 1894, št. 463 in najvišje sodišče z rzsodbo z dne 11. aprila 1894, št. 3739 v ravno taki pravdni stvari uprav nasprotnega mnenja.

A. G.

c) Dokazano prešestvo soproga je smatrati kot nevarnost za ženo v smislu §-a 107. obč. drž. zak.

Dne 18. septembra 1894 pod št. 8362 vložila je Marija K. proti svojemu soprogu V. K. tožbo zaradi ločitve zakona, trdeč, da je bil slednji zavoljo prestopka prešestva po §-u 502. in prestopka proti varnosti časti po §-u 488. kaz. zak. pravokrepno obsojen; — in je ob enem z vlogo de eodem št. 8363 prosila za določitev posebnega bivališča in spodobnega vzdrževanja s. pr.

Deželno sodišče v Lj. je potem, ko je zaslišalo stranki, zavrnilo prošnjo Marije K. naj se jej v omenjenej pravdi zaradi ločitve zakona dovoli ločeno bivališče in jej odmeri spodobno vzdrževanje, in v to svrho tožencu zaukaže, plačati jej po 15 gld. na mesec, kot po paragrafih 107. in 91. obč. drž. zak. nevtemeljeno in rzsodilo, da mora tožnica povrniti tožencu odmerjene stroške.

R a z l o g i :

Glasom §-a 107. obč. drž. zak. sme sodnik v pravdi zaradi ločitve zakona, še preden stori rzsodbo, odločeno, spodobno bivališče

dovoliti le tisti stranki, katera je v nevarnosti. Tožnica zahteva ločitev zakona od mize in postelje le zaradi tega, ker je zatoženec v kljub temu, da je imel mlado ženo, spolsko rabil tudi svojo deklo T. R. in je tožnici, ki mu je to očitala, odgovoril, da naj bo tiho, ker se tudi ona hodi k F. . . . valjat, kar toženec sam priznava, in je to tudi po razsodbi okr. za mesto deleg. sodišča v Ljubljani z dne 27. junija 1894, št. 2291 dokazano. To se pa ne more spoznati kot taka nevarnost, ki bi vpravičevala dovolitev odločenega bivališča za tožnico, ter preživljenja iste, posebno gledé na to, da je zatoženec vzrok tožbe, deklo T. R. že odpustil, koja sedaj drugod služi. Tožnica torej ni dokazala nikake nevarnosti, ki bi jej pretila, če bi nadaljevala zakonsko družbo s tožencem, dokler se ne bo razsodilo o njeni tožbi zaradi ločitve zakona. Po §-ih 24. in 27. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. ima pa popolnoma propala stranka povrniti nasprotniku tudi sodne stroške.

Vsled rekurza Marije K. je pa višje deželno sodišče v Gradcu z odločbo z dne 12. decembra 1894, št. 12196 premenilo prvosodni odlok ter deloma ugodilo prositeljici, dovolivši jej odločeno bivališče od njenega soproga za čas razprave v njeni pravdi radi ločitve zakona, in določilo, da ima soprogo prositeljice za spodobno vzdrževanje v omenjeni dobi plačevati od 1. junija 1894. l. začenši po 10 gld. mesečno in povrniti jej sodne stroške prve instance in stroške rekurza pod izvršilom, odbilo pa višji zahtevek Marije K.

Razlogi:

Marija K. je tožbo zaradi ločitve zakona od mize in postelje istinито dne 18. septembra 1894, št. 8362 vložila. Po kazenski razsodbi z dne 27. junija 1894, št. 1053, potrjeni od vzklicnega sodišča, je vzrok za ločitev zakona zaradi prešestva v zmyslu §-a 109. obč. drž. zak. brezdvomno ustanovljen. V §-u 107. obč. drž. zak. nahajajoči se izraz »v nevarnost« ne obsega samo pretečo nevarnost za življenje ali telo, marveč tudi vsako žaljenje moraličnega čuta in nravnega obiteljskega občevanja, koje je kvarno zmotru zakonskega skupnega življenja. Iz predležčih kazenskih spisov posneti je, da se je V. K. proti svoji soprogi v tem oziru grdo pregrešil, in se torej mora smatrati moment »nevarnosti« za isto v tej zadevi kot do gnan. V. K. kot hišni posestnik v Ljubljani je pa po izvajanjih v pravdi smatrati najmanj kot človek, nahajajoč se v dobrih imovin-

skih razmerah, akopram se ne more reči, da so trditve pritožnice, zadevajoče visokost njegovega premoženja, zadostno potrjene.

Najvišje sodišče je vsled rednega revizijskega rekurza toženca zoper naredbo višjega deželnega sodišča v Gradci z odločbo z dne 29. januarja 1895. št. 1171 to naredbo potrdilo iz istih razlogov, ter še dodalo sledeče razloge: V revizijskem rekurzu nahajajoči se trditvi, po kateri bi mogla le osebni sigurnosti preteča nevarnost biti povod dovolitvi ločenega stanovališča, protivijo se določila §-a 109. obč. drž. zak. Z ozirom na izid kazenskega postopanja radi prešestva in prestopka proti varnosti časti ni moči tožnice primorati, naj pričakuje končne rešitve pravde zaradi ločitve v skupnem domovanji s tožencem. P.

d) Obseg služnostne pravice do rabe stanovanja

V pravdi Matevža in Marijane T. proti Fr. P. na pripoznanje stanovanjskih pravic s pr. razsodilo je za m. d. okrajno sodišče v Ljubljani z razsodbo z dne 28. septembra 1894, št. 21295 tako:

• Toženec Fr. P. kot lastnik zemljišča vl. št. 86 kat. obč. Šmartno ima pripoznati:

1. da imata tožnika Matevž T. in Marijana T. pravico, svojo hrano kuhati v skupni kuhinji, ki se nahaja v hiši št. 38 v Šmartnem; 2. da imata pravico neko staro okno in staro cev shraniti pod streho te hiše; toženec se torej obsodi, da ima oboje dovoliti in povrniti tožnikoma $\frac{3}{4}$ na 50 gld. 31 kr. določenih pravnih stroškov, vse to v 14. dneh pod eksekucijo.

Nadaljnji zahtevki: *a)* da imata tožnika pravico dosmrtno rabe velike omare, stoječe v kuhinji, da jima mora toženec to dovoliti in jima omaro v porabo prepustiti, inace bi se s sodnijsko silo izpraznila in tožnikoma v posest izročila; *b)* da jih v prihodnje pri kuhanji v kuhinji ne sme motiti, sicer bi plačal za vsak prestopok po sodišču določeno globo; *c)* da ima okno in cev, katero je zmetal na dvorišče, takoj pod streho nazaj spraviti sicer bi plačal po sodišču določeno globo, se pa zavrnejo.«

Razlogi.

Z notarskim aktom z dne 26. julija 1892. l. izročil je tožnik Matevž T. tožencu Fr. P. svoja posestva vl. št. 86, 87 in 88 kat. obč. Šmartno pod Šmarno Goro ter v §-u 2., v točki 3. sebi in

svoji ženi, drugotožnici Marijani T. izgovoril v prepodani hiši št. 38 v Šmartnem dosmrtno stanovanje v kamri, oziroma v sobi na oni strani, kjer je kamra. Posestvo to je po predaji iz početka oskrboval za toženca njegov oče Janez P. in tožnika sta v tem času v kuhinji te hiše kuhala svojo hrano ter pod streho spravila neko staro okno in neko staro cev. Tudi sta v kuhinji kuhala. — Toženec prisilil je pa tožnika, da sta izpraznila omaro ter odstranil iz podstrešja napominano okno in cev. Vsled prvo navedene prepovedi napravila sta si v svoji sobi majhno železno ognjišče, ali kuhati se ne da na njem, ker to provzročuje preveč dima. Tožnika sedaj zahtevata, da jima toženec dopusti rabo vseh navedenih predmetov in da se mu pod globami prepove, motiti ju v rabi kuhinje potem pa zaukaže, da jima omaro zopet izroči, v podstrešje pa okno in cev nazaj spravi. V vtemeljitev teh zahtevkov sklicujeta se na navedeno določbo v notarskem aktu ter na okolščino, da sta o priliki sestave te pogodbe ustno dogovorila se, da imata razun stanovanja v navedeni sobi tudi pravico v kuhinji kuhati in spravljati svoje reči v omari in v podstrešji. — Toženec zanikuje, da bi tožnika razun stanovanja v označeni sobi imela še kako drugo pravico rabe ter se napram po tožnikih navedenemu ustnemu domenku, kateri tudi zanikuje, sklicuje na določbo § a 887. obč. drž. zak. ter tudi oporeka, da je pustil omaro izprazniti, ali da je okno in cev iz podstrešja odstranil. Poslednje storila je njegova žena. To je dejanski položaj pravde. — Za pravno presojo pa tu ni merodajna določba §-a 887. obč. drž. zak. vsaj pojem ne, ampak vprašanje o obsegu pravice stanovanja. Pravica stanovanja more biti glasom predpisa §-a 521. obč. drž. zak. ali pravica do rabe, ali pa pravica do užitka. Iz navedenega dejanskega položaja sledi, da tožnika prvo zahtevata. Obseg te pravice pa je po glasu navedenega §-a in §-a 504. obč. drž. zak. ta, da sme vpravičenec prebivalne dele hiše za svojo potrebo uporabljati. Torej ne le golo prebivanje v hiši obsega ta pravica, ampak tudi uporabljanje prostorov vsaj za take potrebe, ki omogočijo prebivanje. Gotovo pa sta taki potrebi: kuhanje v kuhinji in hranjevanje stare šare v podstrešji. Tožnika sta torej vpravičena v to in ni treba še posebnega dogovora. S tem pa, da sta napravila v svoji sobi železno ognjišče in poskusila na njem kuhati, se nikakor nista odpovedala potrebi uporabljati kuhinjo. Tudi to, da sta si v napominani prepodajni pogodbi izgovo-

mila za stanovanje posebno sobo, nikakor ne dokazuje, da sta se odpovedala rabi družih prostorov za druge svoje potrebe, ampak s tem je le prebivanje, sestavni del pravice stanovanja, omejeno na določeni prostor. Iz teh vzrokov pa toženčevo sklicevanje na § 887. obč. drž. zak. tu nima mesta in zatorej je bilo temu delu zahtevka ugoditi. — Drugače pa je z uporabljevanjem omare. Omara je popolnem samosvoj predmet, neodvisen od prebivalnih delov hiše. Zatorej bi pa tožnika smela uporabljati omaro le tedaj, ako bi si bila pravico do nje v pismeni pogodbi izrecno izgovorila. Ker pa tega nista storila, umesten je toženčev vgovor iz stališča določbe §-a 887. obč. drž. zak. tembolj, ker tožnika sama navajata v repliki, da sta uporabo omare dogovorila z očetom toženčevim, ne pa s tem samim. Iz teh razlogov bilo je ta del zahtevka zavrniti. Zavrniti pa je bilo tudi nadaljnje tožbene zahteve, da se tožencu pod globami prepove vsako nadaljnjo motitev rabe kuhinje in da se mu istotako pod globami zaukaže, da okno in cev v podstrešji nazaj spravi. Predležea tožba je actio confessoria, namenjena na pripoznanje negativne služnosti, ne pa posestna tožba. Temu dosledno moreta tožnika od nasprotnika zahtevati le potrpljenje, ne pa tudi kake storitve, s katero bi moral moteno posest v prejšnji stan postaviti, in tudi ne glob, s katerimi naj se zaščiti posest. Zatorej je bilo v razsodbi toženca le k trpljenju z zapretenjem eksekucije siliti in navesti ni bilo niti načina eksekucije, kajti ta določiti je v eksekucijskem postopanju. Kar se tiče stroškov, je opomniti, da vprašanje o rabi omare v pravdi ni sicer obširno razpravljalo se, a je to vendar del petita in zato smatrati je za primerno, ako se zaradi zavrnitve tega dela postavi $\frac{1}{4}$ tožnikovih stroškov v izgubo. Drugi zavrnjeni deli petita pa niso povzročili nobenih posebnih stroškov v pravdi. Razsoja o stroških vtemeljena je torej v določbi §-a 25. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak.

Vsled apelacije tožnikov predrugačilo je višje deželno sodišče z razsodbo z dne 28. novembra 1894, št. 27652 razsodbo prve inštanice ter gledé prvega odstavka razsodilo:

I. »Zahtevkov tožnikov: toženec kot lastnik zemljišča vlož. št. 86 kat. občine Šmartno pod Šmarno goro je dolžan pripoznati:

1.) da sta tožnika vpravičena svojo hrano v skupni kuhinji hiše št. 38 v Šmartnem pod Šmarno goro kuhati, 2.) da sta vpravičena staro okno in staro cev pod streho te hiše shraniti, da je

torej toženec dolžan, oboje dovoliti tožnikoma, se zavrne; II. zavrniši apelacijo tožnikov gledé zavrnitve zahtevka zaradi dosmrtné rabe kuhinje, omare, opustitve motenja vkupne rabe kuhinje in zaradi postavitve okna in cevi pod streho, potrdilo in III. spoznalo, da morata tožnika povrniti tožencu stroške I. instancije in apelacijske stroške pod eksekucijo.

Razlogi.

Glasom notarske kupne pogodbe z dne 26. julija 1892. l. imata tožnika v hiši št. 38 dosmrtno stanovanje v kamri, oziroma v sobi na oni strani, kjer leži stanovanje. Gledé na besedilo te pogodbe ni dvoma, da tu gre za služnost rabe, ne pa uživanja. Po §-u 521. obč. drž. zak. sme vpravičenec vporabljeni prebivalne dele hiše za svojo potrebo. Pogoj tej zakonitej določbi pa je, da ima vpravičenec pravico do stanovanja v obče in da mu ni odmerjena na kak določen del kakor tukaj, kjer se je določena soba izročila v porabo za stanovanje. Tu se torej ne more več soditi o potrebi vpravičenca, ker je obseg pravice že v pogodbi natančno določen, to izhaja tudi iz določbe §-a 522. obč. drž. zak., da sme lastnik z vsemi prostori, kateri ne služijo vpravičencu za stanovanje prosto razpolagati, potem pa tudi iz določbe §-a 484. loc. cit., po katerem se služnosti ne smejo razširjevati, ampak kolikor dopušča njih narava vtesnjevati. Na ustne dogovore, ki so se vršili zajedno s pisмено pogodbo in katere trdita tožnika, se glasom §-a 887. obč. drž. zak. ni ozirati. Konečno je tudi upoštevati, da sta tožnika dolgo časa kuhala v sobi na železni peči, torej sama očitavala, da nimata pogojene pravice za rabo kuhinje. Apelacija toženca bila je sicer zakasnelo vložena, ali ker sta tožnika, podpisavši jo, v njo dovolila, soditi je o njej. Ker je torej toženčeva apelacija vtemeljena, bilo jej je ugoditi in rabsodbo premeniti. Ker tožnika sedaj pravdo popolnem izgubita, bilo je apelaciji tudi gledé stroškov ugoditi in tožnikoma v zmyslu §-ov 24. in 26. civ. pravdne novele naložiti vse stroške toženčevega zagovora in apelacije. Kar se pa tiče apelacije tožnikov, tako sklicevati se je na razloge prvega sodnika, s katerimi se dotični zahtevki zavračajo, ob drugi strani pa je nevtemeljenost pritožbe povzeti iz predstoječe navedenih razlogov.

e) **Dokazilna moč trgovinskih knjig. K čl. 4. trg. zak. Kuratorju ad actum nalagati se more prisege le o lastnih njegovih dejanjih**

Trgovinska firma Adalbert in Alojzij V. je v tožbi de pr. 4. februarija 1890, št. 1173 zahtevala, naj ji zapuščina Jurija Š. plača prebitek 657 gld. 48 kr. s pr., ki izvira vsled izpiska iz trgovinske knjige z dne 1. marca 1890. l. iz kupčijske zveze, v kateri je bila firma pred nekaterimi leti s pokojnim Jurijem Š. gledé dobave sadja in lesa.

Okrožno kot trgovinsko sodišče v C. zavrnilo je tožbeno zahtevo z rzsodbo z dne 10. oktobra 1890, št. 4309.

Razlogi:

Tožnika trdita, da sta bila s pokojnim Jurijem Š. več let v kupčijski zvezi, da sta mu dajala gotov denar za to, da je kupoval sadje in les, ter jima zopet prodajal v nadaljnjo otujitev. Tožnika se sklicujeta na izpisek iz svoje trgovinske knjige z dne 1. marca 1890. l., vsled katerega sta Juriju Š. napisala kot dolg skupni znesek 3411 gld. 93 kr. V tem znesku so bajé prejeta predplačila, odbitek zaradi slabejše kvalitete in obresti od 1. januarija 1888. l. do 1. marca 1890. l. Na dobro napisala sta tožnika Juriju Š. za prejeta jabolka in les 2754 gld. 45 kr. Na ta način bi ostal za tožnika prebitek 657 gld. 48 kr. Tožnika zahtevata plačilo tega zneska s 6°/_o obrestmi od 1. marca 1890. l. Za zapuščino imenovani kurator zanika vsebino izpiska iz trgovinske knjige tožnikov; dolžnost le-teh je torej, da dokažeta resničnost posameznih zneskov tega izpiska, iz katerih sledi za tožnika prebitek 657 gld. 48 kr., oziroma morata dokazati, da sta dala Juriju Š. v izpisku navedena predplačila. Kurator tožene zapuščine sicer priznava, da je Jurij Š. tožnika zalagal z jabolki in lesom, ali iz tega še ne sledi, da je Jurij Š. obrtoma izvrševal trgovinska opravila. Tožnika sicer to trdita, a ker tožena zapuščina po svojem kuratorju to zanika in ker tožnika nista ponudila nikakega dokaza za to, se ta trditev ne more smatrati dokazano. Jurij Š. torej ni trgovec v smislu čl. 4. trg. z. Po §-u 19. uvodnega zakona k trgovinskemu zakonu imajo trgovinske knjige tožnikov dokazilno moč določeno v čl. 34. trg. z. nasproti toženi zapuščini le 1 leto in 6 mesecev od časa, ko je nastala nepoplačana tirjatev. V priloženem izpisku iz trgovinske

knjige je zadnji dolžni znesek zapisan na račun J. Š. dne 12. oktobra 1887. l. in njemu na dobro dne 1. novembra 1887. l. Tožnikove trgovinske knjige torej dne 4. februvarija 1890. l., t. j. tistega dne, ko se je tožba vložila, niso več imele dokazilne moči. Radi tega tudi ni dopustno, dopolniti ta nepopolni dokaz po trgovinskih knjigah z dopolnilno prisego. Glavne prisege naložene kuratorju za toženo zapuščino o vsebini izpiska iz trgovinske knjige, oziroma o tem, je li Jurij Š. prejel tam navedena predplačila pa ni moči dopustiti po §-u 207. o. s. r., ker niso to lastna dejanja kuratorja. Ker tožnika drugih dokazov nista ponudila, tudi ni dokazano, da je Jurij Š. sploh prejel kaka predplačila ali zlasti v skupnem znesku 3201 gld. 25 kr. za to, da bi tožnika zalagal z jabolki in z lesom. Ker je stvar taka, niti ni moči razsoditi, ali in kak prebitek sledi za tožnika iz njihove kupčijske zveze z Jurijem Š. Vsled navedenih okolnostij je brez pomena, je-li dajal J. Š. tožnikom več lesa in sadja, kakor to zapuščina, oziroma kurator trdi ali je bilo treba 3100 kg od Jurija Š. oddanih jabolk pozneje izločiti ali se je daljnjih 11160 kg jabolk s privoljenjem Jurija S. porabilo samo za jabolčnik, kakor tožnika trdita in ali se je Juriju Š. z njegovim privoljenjem enkrat na račun zapisal tudi znesek 135 gld. 02 kr. kot odbitek zaradi slabejšega blaga. Ker so pa vse te okolnosti brez pomena, se tudi o njih ponujanih dokazov ne more dopustiti.

Apelacijo, katero sta tožnika vložila proti tej razsodbi, je višje deželno sodišče v G. zavrnilo ter z razsodbo z dne 26. novembra 1890, št. 11187 potrdilo razsodbo prve instance.

Razlogi:

Ker še dediči niso nastopili dedščine po dne 19. oktobra 1889. l. umrlem Juriju Š., tožita tožnika njegovo zapuščino, (kateri je sodišče imenovalo kuratorja) zavoljo prebitka 657 gld. 48 kr. s pr., ki izvira po izpisku iz trgovinske knjige z dne 1. marca 1890. l. iz kupčijske zveze, v kateri sta bila bajé tožnika v dobi od 25. junija 1887. l. do 12. oktobra 1887. l. z Jurijem Š. gledé jabolk in lesa, s katerimi je ta nju zalagal po njunem naročilu. Tožnika opirata tožbeno zahtevo zlasti tako, da sta Juriju Š. plačala 3200 gld. Da dokažeta to in druge dejanske okolnosti, ki služijo tožbi za temelj, sklicujeta se na izpisek iz svoje trgovinske knjige, ponujata svojo dopolnilno in cenilno prisego, kakor tudi glavno tajilno pri-

sego. Dediči predstavljajo zapustnika po §-u 547. obč. drž. zak. še le potem, ko so sprejeli dedščino. Njim, namesto zapuščini, torej ni mogoče nalagati glavne prisege. Kuratorju zapuščine se prisega ne more naložiti po §-u 207. o. s. r., ker se ne pravda v lastnem imenu, in se dokaz ne tiče njegovih dejanj. Treba je torej le razmotrivati vprašanje, je-li moči od nasprotnice zanikana gotova plačila vsaj deloma dokazati po izpisku iz trgovinske knjige tožnikov, da bi se potem ta dokaz dopolnil po prisegi. To vprašanje se mora zanikati. Po §-u 19. uvodnega zakona k trgovinskemu zakonu imajo trgovinske knjige dokazilno moč določeno v čl. 34. trg. z. le, če zadoščajo dotični trgovci predpisu §-a 7. uvod. zak., če so namreč dali zapisati svojo firmo v trgovinskem registru. A proti netrgovcem imajo te trgovinske knjige dokazilno moč samo 1 leto in 6 mesecev od časa, ko je nastala v knjigi zapisana neplačana tirjatev. Po izpisku iz trgovinskega registra sta tožnika protokolirana trgovca. Pri presojevanju te njune lastnosti po čl. 4., 15., in 273. trg. zak. tudi ni odločilno, da je v registru vpisana samo kupčija z lesom in čreslom, ne pa tudi kupčija z jabolki. Nikakor pa se ne more kot trgovec smatrati Jurij Š. On v trgovinskem registru ni vpisan kot trgovec; tudi se ni dokazalo, da je on obrtoma izvrševal trgovinska opravila. Kurator zapuščine pa je to zanikal. To zlasti tudi ne sledi iz tega, da je Jurij Š. obljubil, da bode tožnika zalagal s sadjem za nadaljnje razpečavanje. Da so bila pravna opravila med obema strankama trgovinska opravila v zmislu čl. 271. trg. zak., še ni odločilno za vprašanje o dokazilni moči trgovinskih knjig kupca, ki kupuje blago za nadaljnjo otujitev, kajti po §-u 19. uvodnega zakona in čl. 34. trg. zak. imajo trgovinske knjige pravih trgovcev gledé časa neomejeno dokazilno moč samo proti trgovcem. V tem slučaju bi moral torej Jurij Š. biti trgovec, kar pa ni bil. Trgovinskim knjigam tožnikov se torej gledé dobavnih opravil z Jurijem Š. ne more pripoznati nepopolne dokazilne moči, ker je že potekla doba §-a 19. uvod. zak. Zadnja točka je v knjigi vpisana dne 12. oktobra 1887. l., tožba se je pa vložila dne 4. februvarija 1890. l. Radi tega tudi niso niti dopustni niti odločilni dokazi, katere ponujata tožnika, da bi dopolnila dokaz po svojih knjigah. Torej ni dokazano, kar kurator tožene zapuščine zanika, da sta tožnika Juriju Š. plačala gotove zneske, katere sta mu napisala na račun, namreč skupaj 3200 gld. Ker torej ni dokazano, da sta

tožnika Juriju Š. brzojavno nakazala kak znesek, se jima tudi ne more pripoznati pristojbina 1 gld. 25 kr. za to nakazovanje. Isto tako se jima ne morejo pripoznati obresti, ker bi bila pogoj tem obrestim tirjatev tožnikov proti Juriju Š. na glavnici, tožnika pa take tirjatve nista dokazala. Tožnika ponudila sta tudi dokaze, da sta s privoljenjem Jurija Š. zapisala njemu na račun 135 gld. 02 kr. radi slabše kakovosti oddanih jabolk, da 3000 *kg* jabolk s privoljenjem Jurija Š. nista prevzela, ker jabolka niso bila rabljiva, da se morajo torej ta jabolka izločiti in da se je porabilo 11160 *kg* jabolk, za katera se je zapisalo v knjige le cena 150 gld., s privoljenjem Jurija Š. za jabolčnik, kar bi vpravičilo različno ceno teh jabolk. Iz pisma tožnikov z dne 19. okt. 1887. l. izvaja tožena zapuščina, da sta tožnika prejela 81770 *kg* jabolk za dogovorjeno ceno 2943 gld. 72 kr. in da bi se moralo njej oziroma Juriju Š. v prid k znesku 2580 gld. 36 kr. še zapisati 363 gld. 36 kr., ter skuša te trditve dokazati. Ko bi se tožnikom navedeni dokazi posrečili, toženi zapuščini pa ne posrečil zadnje navedeni dokaz, mogel bi se tožnikoma vender v najugodnejšem slučaju prisoditi morebiti dokazani znesek 135 gld. 02 kr. kot odbitek zaradi slabejše kvalitete, kajti nobena druga tirjatev se ni dokazala. Znesek 135 gld. 02 kr. bi pa bil več ko pokrit z zneskom 174 gld. 09 kr., ki je Juriju Š. v prid zapisan za prejeti les in se ni oporekal od nobene strani. Izpisek iz trgovinske knjige, na kateri opirata tožnika svojo tožbo, ne dokaže torej nobenega prebitka, zlasti ne prebitka v znesku 657 gld. 48 kr., torej se tudi ne more prisoditi tožnikoma kak prebitek. Brez pomena so dokazi, katere sta tožnika ponudila gledé zgoraj navedenih zneskov 135 gld. 02 kr. in 150 gld., kakor tudi gledé množine 3100 *kg* jabolk, ki so se morala bajé izločiti.

Proti razsodbi druge instance vložila sta tožnika izvanredno revizijo, a najvišje sodišče je isto zavrnilo in potrdilo soglasni razsodbi prvih dveh instanc iz istih razlogov, to pa z razsodbo z dne 18. februarija 1891, št. 1488.

Razlogom prve in druge instance je najvišje sodišče z ozirom na navedbe v revizijski pritožbi še pristavilo, da kupne pogodbe o premičninah same na sebi še niso trgovinska opravila in da se še ne peča obrtoma s trgovinskimi opravili ta, kdor mnoga taka opravila izvršuje, marveč le kdor je izvršuje urejena v zmyslu obrtnega zakona.

Dr. Jurij Hrašovec.

Kazensko pravo.

Kdor uvaža živino v kljub obstoječi uvozni prepovedi v tujo deželo, se ne more izgovarjati s tem, da uvozna prepoved ni bila razglašena tudi v njegovi domovini.

Marko R. kupil je dne 23. septembra 1894. l. v Stubici na Hrvaškem dva vola ter ju gnal na svoj dom v D. na Kranjskem. Ker je bila pot, po kateri bi prišel naravnost iz Hrvaškega na Kranjsko, slaba, krenil je daljšo pot, ki pelje nekaj časa skozi vojvodino Štajersko; tam so ga orožniki prijeli, ker je bil uvoz preživačev iz Hrvaškega na Štajersko z ukazom graškega namestništva z dne 15. avgusta 1894. št. 21.828 prepovedan in s sodbo okrožnega sodišča v Celji z dne 12. novembra 1894, št. 20.909 je bil Marko R. za krivega spoznan pregreška po §-u 5. zakona z dne 29. februarija 1880, št. 35. drž. zak. in po §-u 45. zakona z dne 24. maja 1882, št. 51. drž. zak.

Ničnostno pritožbo obtoženčevo je kasacijsko sodišče zavrnilo z razsodbo z dne 8. februarija 1895, št. 14.605 iz sledečih

r a z l o g o v :

Ničnostna, na §-u 281., št. 9. a) k. p. r. oprta pritožba, zanikuje vsako krivdo obtoženčevo na neznanji od njega prelomljene uvozne prepovedi, češ, da njemu kot Kranjcu pred odhodom na Hrvaško ni moglo biti znano, da za Štajersko še velja prepoved, uvažati preživače iz Hrvaškega, katera je za Kranjsko že bila razveljavljena in da takrat, ko je iz Hrvaškega prišel na štajerska tla, ni mogel po prepovedi popraševati, ker ni bilo nobene osebe blizu, ki bi bila zamogla to pojasniti, na Hrvaškem pa mu ni nikdo ničesar povedal o uvozni prepovedi za Štajersko.

Izpodbijana sodba pa se po vsi pravici sklicuje na zakonito razglasitev prepovedi v uradnem listu za Štajersko. Vsled tega je dejanski bilo obtožencu mogoče izvedeti za prepoved in njegova dolžnost je bila, se po tem ravnati. Ker pa, preden je gnal živino na štajerska tla, ni primerno popraševal po obstoječih uvoznih prepovedih, se je s to opustitvijo zakrivil in zapade kazni. Z ozirom na to, da bo morebiti gnal živino po štajerskih tleh, je zamogel, še preden je šel po živino na Hrvaško, popraševati po uvoznih, na

Štajerskem veljavnih prepovedih. Dokler v tem oziru ni zadobil potrebnih pojasnil, ni smel prignati živine na Štajersko, če se je hotel ogniti kazni, in sicer tem manje, ker mu, kar sam priznava, ni bilo neobhodno potrebno, gnati živino skozi Štajersko. B.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. maja 1895.

— (Odlikovanje.) Deželni predsednik Kranjski Viktor baron Hein odlikovan je v priznanje zaslug, katere si je pridobil posebno povodom Ljubljanskega potresa, z redom železne krone II. vrste.

— (Osobne vesti.) Imenovani so: Tajnik pri najvišjem sodišču na Dunaji dr. Bazilij Gianellia višjesodnim svetnikom extra statum v Trstu; začasni okr. komisar Herman grof Attems definitivnim okrajnim komisarjem, vladni koncipist Fran Župnek začasnim okrajnim komisarjem, začasni vladni koncipist Ivan Kresse defenitivnim, konceptni praktikant Rihard baron Apfaltrern začasnim vladnim koncipistom; sodni pristav v Ljutomeru Fran Vedernjak okrajnim sodnikom v Idriji, sodni pristav v Ljubljani dr. Martin Travner državnega pravdnika namestnikom v Novem mestu, sodni pristav dr. Makso Bouvier v Celovcu državnega pravdnika namestnikom v Celji, sodni pristav v Celji dr. Alfred Schmid državnega pravdnika namestnikom v Ljubljani, sodni pristav v Poreču dr. Josip Zenkovich državnega pravdnika namestnikom v Rovinji, okrajnega sodišča pristav v Ajdovščini dr. Henrik Tu ma sodnim pristavom pri okrožnem sodišči v Gorici, okrajnega sodišča pristav extra statum dr. Fr. Andrič sodnim pristavom pri deželnem sodišči v Trstu, avskultant Josip Minio sodnim pristavom pri deželnem sodišči v Trstu, avskultant dr. Valentin Isopp pristavom pri okrajnem sodišči v Tolminu, avskultantom pri deželnem sodišči v Trstu pravni praktikant Emil Csastka, avskultantom pri okrožnem sodišči v Gorici pravni praktikant Karol Gresič, pravni praktikant pri okrožnem sodišči v Celji Oton Vidic avskultantom za Štajersko. — Premeščeni so: sodnik pri okrožnem sodišči v Celji Ferdinand Sokoll pl. Beno k najvišjemu sodišču, okrajni sodnik Mihael Novak iz Kostanjevice v Senožeče, okrajni sodnik Matej Kobal iz Senožeč na Vrhniko, okrajni sodnik Vajkard Gandini iz Idrije v Kostanjevico, državnega pravdnika namestnik Ivan Okretič iz Rovinja v Trst, sodni pristav Ivan Presker iz Krškega v Ptuj, sodni pristav dr. Hugon Pangrazzi iz Tolmina v Ajdovščino. — Odvetnik dr. Karol Triller naznanil je dne 1. maja t. l. odvetniški zbornici Kranjski, da se preseli po preteku zakonite dobe v Tolmin. — Umrle je dne 10. t. m. v Šmariji pri Jelšah dr. Hugon Kartin, odvetniški kandidat v Ljubljani.

Pregled pravosodstva.

492. Zakon, sklenen od avstrijskega državljana v inozemstvu po predpisih avstrijskega prava je veljaven, tudi če se ni ravnalo po predpisih inozemskega prava.

R. z dne 20. novembra 1894, št. 12254. J. M. 1114.

493. Tudi na ločitev toženi soprog ima pravico do posebnega stanovanja, če je v nevarnosti, ako biva skupaj z ženo.

O. z dne 22. januarija 1895, št. 595. Čes. Pravnik str. 92 ex 1895.

494. Pravica ločenega soproga, zahtevati ovržbo ženitne pogodbe, je strogo osebna ter ne preide na dediče.

R. z dne 6. februarja 1895, št. 1185. Z. f. N. št. 11 ex 1895.

495. Ustanovitev fidejkomisarične substitucije se mora tudi takrat uresničiti, če je izražena le v obliki želje.

R. z dne 28. decembra 1894, št. 15204. Z. f. N. št. 5 ex 1895.

496. Oskrbovanje zapuščine se more le dediču prepustiti, čegar dedna pravica se je povsem priznala in ni izpodbijala.

O. z dne 28. decembra 1894, št. 15342. Z. f. N. št. 7 ex 1895.

497. V slučaji, da postanejo meje nepoznane, se morajo dognati tudi, če vgovarjajo sosedje. — Tako določena meja je pa le provizorična ter se more ovreči potom pravde.

O. z dne 28. novembra 1894, št. 13984. Č. P. str. 59 ex 1895.

498. Pravni položaj, ustanovljen vsled pravomočne prepovedi na tirjatev, se ne predrugači po poznejši cesiji iste tirjatve, temveč obstoji tudi nasproti cesionarju.

R. z dne 14. novembra 1894, št. 10363. J. M. 1109.

499. Ako se določi v družbeni pogodbi, da prevzame družabnik kupčijo v slučaji smrti družega javnega družabnika mesto, da nastopi likvidacija, se edino le izbriše družba v trgovinskem registru ter se vknjiži nadaljevanje pod novo tvrdko.

O. z dne 22. januarija 1895, št. 632. G. H. št. 8 ex 1895.

500. Ničnostna pritožba proti odločbama prvih dveh instanc, ki se glasita jednako, ni dovoljena, če se je vzrok ničnosti pripetil že pri prvi instanci.

O. z dne 5. februarja 1895, št. 1277. Češki Pravnik str. 170 ex 1895.

501. Odvetniškemu kandidatu ni treba dokazati, ako hoče dobiti privoljenje za izpit, da je od štiriletne prakse prebil tri leta po doseženem doktoratu v odvetniški pisarni.

O. z dne 20. februarja 1895, št. 2564. Češki Pravnik str. 169 ex 1895.

502. Kdor kupi od ponevernika zastavne liste o poneverjenih in že zastavljenih stvareh, ni kriv deležnosti, pač pa sumljivega nakupa.

R. z dne 25. januarija 1895, št. 13127. Češki Pravnik št. 137 ex 1895.

503. Hudodelstvo §-a 199., *lit. a*) k. z. se more zakriviti tudi s tem, da se odgovarja napačno na obča vprašanja, omenjena v §-ih 165. in 166. k. pr. r.

R. z dne 12. januarija 1895, št. 13196. Češki Pravnik str. 102 ex 1895.

504. Pritožbe proti odločbi višjega sodišča, s katero se odtegne pravica zastopati v kazenskih zadevah v zmislu §-a 236. k. pr. r., ni.

O. z dne 29. avgusta 1894, št. 10230. G. Z. št. 17 ex 1895.

505. Učín pregreška, omenjenega v §-u 9., odst. IV. tisk. zak., ni izključen s soglasjem krivih naznanil z objavo, storjeno v zmislu §-a 10. tisk. zak. Faktični urednik lista, ki se ni naznanil oblastvu, ni odgovoren za zanemarjenje izročene skrbi. (Čl. 3. zak. z dne 15. oktobra 1868, št. 142. drž. zak.)

R. z dne 11. maja 1894, št. 2703. J. M. 1051. G. Z. št. 16 ex 1895.

506. Sklicevanje na okolnost, da se je vršilo dejanje vsled krvnega maščevanja, ne vpravičuje dodatnega vprašanja v zmislu §-a 2. k. z. — Za učín pregreška po §-u 306. k. z. je potreben namen hudega ravnanja z mrtvim človekom.

R. z dne 30. junija 1894, št. 5659. G. Z. št. 17 ex 1895.

507. Porotniški izrek je negotov ter sam sebi protisloven, ako porotniki po potrdilu glavnega vprašanja, sestavljenega po zmislu §-a 134. k. z. pristavijo besede: pa ne s slabim namenom.

R. z dne 7. novembra 1894, št. 10882. J. M. 1112.

508. Da se zakrivi prestopka po §-u 312. k. z., zgoditi se mora razžaljenje javnega organa po osebi, ki je ž njim pri izvrševanju gosposkinega povelja ali mej opravljanjem urada ali službe navzoča na kraji storjenega dejanja (iz oči v oči). Ako se razžaljenje samo nanaša na kako uradovanje ali na kako opravljanje službe, ne more se kaznovati po tem zakonitem določilu.

R. z dne 15. januarija 1895, št. 259. Z. f. V. št. 19 ex 1895.

509. Zakonitemu določilu §-a 155., *lit. d*) k. z. „v zvezi z drugimi po dogovoru“ zadostuje zveza dveh oseb, ker je v zakonu natanko izraženo, kjer se zahteva za učín več oseb; ni treba, da se vsaka teh oseb loti napadenega; tudi kdor pride v zmislu dogovora samo za eventuelno pomoč napadovalca oborožen na lice mesta, je storilec in ne samo sokrivec.

R. z dne 25. maja 1894, št. 4175. G. Z. št. 18 ex 1895.

510. Okrajno sodišče, pri katerem teče kazenska pravda radi hudodelstva ali pregreška obdolženca, stekajočega se s prestopkom, ravnati se ima po §-u 450. k. pr. r. in prepustiti morebitno izločitev prestopka (§ 57. k. pr. r.) zbornemu sodišču. Za obravnavo in razsojo o prestopku ni pristojno, ako mu je ne odkaže zorno sodišče.

R. z dne 24. aprila 1894, št. 4918. G. Z. št. 19 ex 1895.

„Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 glđ., za pol leta 2 glđ.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 5 v Gospodski ulici; upravništvo pa na Križevniškem trgu šte. 7.

Zbirka avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku.

I. zvezek:

Kazenski zakon

o hudodelstvih, pregreških in prestopkih z dné 27. maja 1852, št. 117 drž. zak., z dodanim **tiskovnim zakonom** z dné 17. decembra 1862, št. 6 drž. zak. ex 1863, in drugimi novejšimi zakoni kazensko-pravnega obsega. Cena 2 gld. 50 kr., s pošto 15 kr. več.

II. zvezek:

Kazensko-pravdni red

z dné 23. maja 1873, št. 119 drž. zak., z **zvršitvenim propisom** in drugimi zakoni in ukazi kazenski postopek zadevajočimi. Cena 2 gld. 80 kr., s pošto 15 kr. več.

Nemško-slovenska pravna terminologija.

V imenu društva »Pravnika« uredil dr. Janko Babnik, c. kr. sodni pristav. Cena 3 gld. 50 kr., elegantno in trdno vezana 4 gld. 10 kr., po pošti 15 kr. več.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih.

I. Obrazci k občenemu sodnemu redu. I. zvezek Spisal Anton Levec, c. kr. sodni pristav

Vse te knjige dobivajo se pri knjigotržcu **Antonu Zagorjanu v Ljubljani**, kakor tudi pri vseh drugih knjigotržcih.

